

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**De vita Francisci Xaverii, qui primus e Societate Jesu in
Indiam & Japoniam Evangelium invexit - Cod.
Ettenheim-Münster 188**

Torsellini, Orazio

[S.l.], nach 1607

Caput I.

[urn:nbn:de:bsz:31-115990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-115990)

Francisii Hauorij

Francisus Hauorij summo Dei beneficio ac munere illis gentibus natq; magna ex parte diuina salutemq; in Indiam secum aduexit. Numq; et ipse perditas illar nationes seruauit maximis beneficijs, simul ut Euangelij lumine aluatis; et ceteris suis in omni Indiam, asperitatem gentium conuersionem aperuit. Id ad id plant omnibus suis reliqua narratio. Postea enim res gestae Hauorij copiosius, quam adhuc fecimus, perscribemus. Num superiora magna ex parte non quidem dubia, sed tamen yncognita sunt, quod ferme literarum luce auerunt. Princeps uero narraturus sum ea, quae partim ab ipso suis memorijs prodita; partim ab ijs, qui um illo diu ac familiariter in India uersati eundem non modo obseruauerunt, sed etiam uerbum crederentur.

Horatij Turseolini
De uita S. Francisii Hauorij
Libor II. diu
Cap. 2.

India sita est in statu India offendent
 Indis sita est India
 India Poetarum Historiarumque mem
 moratis in hysa regio est Asia, duplo fore in
 longitudine quam uita regione spatiosior,
 humana lingua ex parte maximo Pontis: quip
 pi a Septentrionalibus. Caucasus communi moti;
 ab Occasu, Indu flumine, a quo nomen trahit,
 ab orbe

ab orbe Solis, Gange scripta, censeat se è tem-
 perata Zone in Hippaloe Occanti. Annos
 autem illi è Sythiæ montibus profuerit;
 magno aquarum dimittit, quæ longius manens
 hoc saltem labor se totius spatium relinquunt;
 parvumque fore deior cordana nitida, hui-
 us, et mundatam ferre Indis longitudoem,
 emens, prorsumque in aere. Inter hanc
 afflu fluminum, ubi latissima est India, cetero
 obtingente nullam parvum patet. Inde pau-
 latim in ardem tot, usque ad Cominum
 promontorium, ubi unca legi excurrit in
 Asia. Interora India Ethiope indigena vident;
 ora quæ ad Indum usque, ferè indigenas h-
 Reges: quæ Gangem spectat, Sarduræ. Næ
 Saravæ junctam ex Arabiæ ac Persiæ
 ad profundi, sensim plures Indorum populor,
 quæ conatibus quæ armis, sua cetero fuerunt.
 Lucidam quoque libere in mare, igno-
 ras alijs turres recipit aduans, per uicis
 nem in utroque ora maritima videri nec pau-
 cas, nec ignobilis, occupant; magnimque est
 Lucidam nomen in India, tota quæ dicitur.
 Ora huius maritimam, quippe hanc ex
 parte torrida subequat. Zone, perpetua ferè
 in Solis ferre urget, qui a ferè urget per
 vident, omnes anni proter uno prope tenore
 parvum. Cetero temperant, ut hanc sunt in
 etiam sic aliam temperant, ut hanc sunt in
 rem ad hanc; quæquæ a ferè mærib;
 et quæ hanc Sol, aquarum hanc transit
 quæ annis, hanc in anno a ferè cetero somnia
 ferè hanc

ferè hanc

ferunt; ping Solis inuoluit color. Rocio fortiter
 est, maxime circa, quae quid eos tactis uicem
 praebet; secundum uisum, palmas uinculorum,
 ex qua non modo fructus tam uocales, non a
 uilior caput, uerum etiam frigore uiliter ut de
 uulgaribus; uinum, acetum, oleum haurial: ad
 haec hradent totum uariis, fumi, librorum
 petrat; omnium uene rerum famulatur in
 una arbore praebentis natura. Pice quoque
 ac pice abundat. Margaritosa etiam
 est terra iuuer, quae uulgariter in
 labatibus uiculis inuenta potestipina si
 manetur. Nec alia celebrata à Veteribus
 dicitur opulenta causa maior, ex qua luxuria
 progredientis moris praeterea fuit. Gen
 indigena colore nigra, corpus uilica nudum
 ad umbilicem ad genua uerberis uelut. Scruilo
 uulgo ingenta & fraudulenta. Pauperibus in
 tam ditando uisione latissimè praebet, duntaxat
 ob Dynastarum ac Regum rapacitatem aut pau
 cos uerbaris. Nec tamen uiam inopia excludit.
 Omnibus uulgo etiam uisus animum aut costis in
 uicatum pendet ex auitus; quos solis arua
 nura, artificis quidam proculat a il hume
 ros ostentat. Florique barba quoque ar
 natis ornant; adeo in multitudine legentium
 cultum. Alia praeterea multa de Indiarum
 uicibus traduntur, quibus persequendis huius
 historiae cursum insari oportet praeterea non
 uidetur. Indis copul Gen est, uel in insula
 eiusdem nominis, ferma à regione rina Perrii
 iurid

Gen India
 Copul

parita, ab Indi vix mille passuum circiter CCC. Ita
 man a nobura multa pinculum omni
 caequam, ubi sita est, angustum factum a conti
 nenti adimit, pindulitum ac tertium pa
 quedia, commotis, duntaxat, et utrum et duntaxat
 numero, um Præcipue Europæ urbibus
 hanc immeriti conferri potest. Neque et
 Arabæ pincipia pinctoriaq; hinc sedes est, et in
 Iudæis maxime celebratur. Satis vixit
 Indiam olim S. Thomas Apolloli non vixit
 vixit, impressa, nonim vixam sanguine
 indubia, vixit, vixit, vixit, vixit, vixit, vixit
 bi est Christianus. Sed hunc postea Ethnici,
 ac Saraceni immixti, pinctum degeneraver
 runt ad eum morem vixit. Et jam pinctum
 admodum vixit, quorum vixit a S.
 Thoma nomen accepit, nihil formæ Chi
 stiana religionis præter fuman in India ita
 vixit; vixit Iudæi Gæa et vixit Indii op
 pidiis potit. Indii Saracenum Tyrannu
 rumque pingu exitis Evangelij hinc vixit
 clere. Namq; et ipsi inter eos habitare, et indige
 nar ad Christum sensim aggregare ceperunt. Erat
 tum Joann Episcopus pinctum auctum, quia tum so
 ly erat in India Episcopus, cuncta Insulæ præsi
 debat. Joannes Albuquerque, vir e Franciscana
 familia, pariter doctrinæ et religionis insignis. Is
 cum paucis suis disciplinæ hominibus, etri majo
 rem quàm pro numero Christiani vixi nauabat
 operum, tamen Sacerdotu penuria min proficere
 vixit, quàm opus erat. Nulli toto India tum vixit Re
 ligiosi.

ligiori, praeter eos, quos dixi, Transilanos, quibus
 Lusitanorum institutio uix inspicuenda, & Animo
 Jacobi Bor spualis elibat. Inter annos fratris Jacobi Borban
 gani Franci-
 scani Paulini
 Religiosis
 Transilani vel emulatio ac Virtus, vel Christiana
 filii propaganda cupiditate eminebat. At Indos
 aliquos pueros ac baptizatos cum Christianis
 mysterijs simul ad Lusitana in Guit, et Lingua
 corde in convertendis Ethnicis interpretes ad-
 hucuerat, invento non magis solerti, quam soliti.
 Itaque pius ac complecti hominum quibus sub
 gij istia
 natura agitabat animo, et dulcissimi gaudia Lu-
 minis inspicere ipse in alumnis docendis huius
 erat. Quocirca ceteri Episcopi ceterique Transilani
 pro eorumque sua pietate exoptant Christianae
 religionis proferre fines in India, tametsi tol-
 latis tanta paucitas, sufficere haud quaquam
 uidebatur. Ergo non tantum in alijs oppidis Lusitani
 tanquam, sicut in ipsa urbe Goa, Ethnicorum Sacer-
 dotumque rigebant superstitiones. gentes
 Sacerdotumque sane opulenti, ut quaevis Lusitani
 tam, ut iam luce exarandi superstitionibus
 operabantur, coniugantibus Lusitanorum animi
 profecto, sicut quod nondum uentis imperij
 oper satis stabilitas habere, seu quod nemo
 foret qui illos erroris committere ad Christi ten-
 Neophytum ducere uultus. Proinde si qui ex ipis Christiani
 mitione coeli
 tio
 na suscipere uult, adeo ob opulentiam
 uentibus, ut se ad Christianum proficere in-
 puerent. Ethnicorum ubique Sacerdotumque
 negotiorum regias uenire ac uellegata, hacten-
 tum tanta erant opes etiam Goa, ut apud ipsos
 Lusitanos ipsorumque Christianos plurimum or-
 grotis

gratia perirent, et viribus. Ita, nonis Chri-
 stianis oppressis. Ethnionum conuersio fuit
 vna. Haec multi melior. vultus erat Lusitanorum Lusitaniam
 Multis locis apud eos. Sacramentorum ritus, vix, proleptis
 sacramentum unicum fore vult, quod tota Italia tota
 claus. Tunc ad summum habebat unum, vult
 haud fuit multos. plures sacerdotum. Quorum
 plerumque Lusitanorum praesidia Missa quo
 que sacrificio, non solum unione sacra, totos
 rite creabant annos. Super hoc uigilant eos
 foeda pudicitia consuetudo Saracenum, Ethni-
 onumque. Nichil uisibus eorum corruptis, uelut
 ad irritandum libidinem officiosus, utique enim
 partes in obsequio. Ipsi uoluptatis, uelut formi-
 azorum pudicitia lenis dicebant. Quorum lu-
 silani quoniam natura temperantia fruga
 libidineque pudori in tam uoluptate ferre et
 pulis, & ipsi, quae oculis sequuntur, duliti, uelut
 quod pulis plures undique exemptas habebant
 domi. Edque iam illor. si nemine uita repre-
 hendente. Libido promeretur, uel, uulcor ob-
 liti, uelut flagitiosa uel honori sui. Lucentis,
 nullum uerum iniquum, nullum turpe castima-
 rent, uelut uulcoris uelut uelut uelut uelut
 rerum immutatae speciem. Plerumque uero
 sine confessione & Eucharistia uelut uelut uelut
 plures transiebant: et saepe quam semel
 in anno consistentes, simulata pietate uelut
 arguebantur. Si quis forte consuetudine sua
 laude, expertis peccata uelut, uelut ac uelut
 hominum fugiens, clami, et uelut Nicomachy o-
 lim, uelut Senecbat ad VESVI. Lusitanorum
 porro coniuges uelut uelut uelut uelut
 Struere

Francisci Xaverij

Prima nomen s. Christianorum mysterium
innotuit. Ethnici Sacerdotumque ritibus
cupis donebantur; et liberi parcatum simul
multos regerunt. Haec rem statim in
India, cum ad Franciscum uenit. Qui miris
se aliquando; si quid anni uoto exaliorum; in
Indiam peruenisse, uobis hinc loquere, ut me
dendum tot ac hinc malis uita inuendit,
et quod in illa ad uia omni peruenit q. cau-
tius quam audire aduenit uenit.

Consilio Europae India ab omni
instituit.

Cap. II.

Non erat ignora inter Europaeos, et uer-
cure uer Europaeos, si utiq. summo per
agrat, nec de suo uenit hinc, facile uoluit
uenerat et uoluntatis uerit, non uenire
clamo, quam offensione populorum. Inuenerat
igitur primam omne uoluntatis malorum
ita medio uenit hinc, ut prouideret boni

2. Corinth.

non solum uerit deo, sed etiam uerit omnibus
hominibus. Europaeum sibi omni ratione, de
uoluntate statuit. Deo deo et Archangelo uerit
parit hinc; ut eiq. uoluntatis forebat, inuenerat
Europaeum adit; eiq. uoluntatis statuit ac uenit
ter uoluntatis demit hinc se uerit III. Pond.
Mans et uoluntatis Tertij uoluntatis. Regis uerit
uenerit in Indiam, ut Ethnici ad Christi-
anum aduenit, uoluntatis ac uoluntatis ad
Christianum uoluntatis uoluntatis. Uoluntatis uoluntatis
magis quam imponere abuect, uoluntatis uoluntatis
uoluntatis uoluntatis quam uoluntatis. Primum de ea Epi-
scopi Indici uoluntatis uoluntatis, uoluntatis uoluntatis
uoluntatis